

A fáradtságot munkával lehet elűtni

Éjszakai műszak az új kenyérgyárban

Napok óta nem alszom jól. Idegesít, hogy egyre fáradtabban kelek ki az ágyból. Hideg front, meleg front, hallom az okát ismerőseimtől. Aki erre érzékeny, annak még jól is jön az éjszakai műszak. Ezen a hétvégén a Gáz utcai új kenyérgyár „látogatását” iktattam a programba.

Éjjel előtt, amikor kilépek a kapun, már sötétek az ablakszemek. Szél tombol a lakótelep hosszú huzatos házainak között, megzörgeti a maszekok cégtábláit, fenyőfákat repít szanaszét. Feltűrt gallérom mögé húzom a nyakam, és eszembe jut most először, hogy ideje lesz valamilyen sapkát vásárolni.

Csendes a kenyérgyár környéke. A portás ajtót nyit, és udvariasan betessékél a bemutatkozás után. Ekkor ér az első meglepetés. A hivatalos látogatást ugyanis nem szokták szeretni. Emlékezem még arra az időkre, amikor engedélyek sokaságát kellett beszereznie az újságírónak, ha valamelyik gyár éjszakai életéről akart riportot írni. Akkor is megbízható kísért akasztottak a nyakába, s csak a kijelölt emberekkel beszélhetett, akik a brigádmozgalom sikereiről és az éjszakai műszak előnyeiről beszéltek. Most elegendő volt egy telefon az igazgatónak. Változtak az idők, változtak az emberek...

A kovászos üst mellett találok meg Fraczia Zoltán műszakvezetőt. Az új gyárról irodájában ülünk le beszélgetni.

— Az éjszakai műszak délután 6 órakor kezdett, reggel 7, fél 8-ra leszünk kész. Szombat—vasárnapra 84 mázsa házikenyér és 7 mázsa alföldi barnakenyér

van ütemezve. Ma éjszaka 17-en dolgozunk. Rajtam kívül egy lisztrendszerkezelő, egy dagasztó, két feladó, két táblás, két vető, egy raktáros, két raktári dolgozó, egy-egy villanyserelő, tmk-lakatos, fűtő és két portás. A gyárat november közepén avattuk, a próbaüzemelés január 7-én fejeződött be — kezdte a tájékoztatást a 25 éves fiatalember.

— Miért éppen a sütőipari szakmát választotta élethivatásának?

— Az élelmiszeripari főiskolán végeztem 1982-ben, sütő- és édeszakon. Ennél a vállalatnál készítettem el a szakdolgozatot, aztán itt is ragadtam. A Tavasz utcai gyárunkból kerültem ide, ebbe a szép új üzembe. A szakmának van jövője, hiszen kenyéret mindig esznek az emberek.

— Hogy bírja az éjszakai zást?

— Minden második héten éjszaka dolgozunk. Ezt nem lehet megszokni, el kell viselni. Éjjel után 2—3 óra között a legnehezebb, ilyenkor főzők magamnak egy jó erős teát.

— Az éjszakaiak mindig idegesebbek, mint a nappalosok. A munkában érződik ez?

— Gondok mindig adódnak, de kitűnő csapattal dolgozom, és az emberek kezdik megszokni az új technológiát. Folyamatosan dolgozunk, szinte minden percben van mit csinálni. A műszak felénél szoktunk cigarettavagy „uzsonna”-szünetet tartani.

A tágas, világos teremben két párhuzamos kemencében sül a kenyér. 55 perc telik el, amíg a lassan haladó szalagon a kemence végénél

előbukkan a pirosra sült házikenyér.

Márton Mihály pék ügyes mozdulatokkal borítja ki a kosárból a megformázott „masszát”, aztán rányomkodja a „szavatossági bélyeget”, s mielőtt a szalag elviszi előle a sort, még vízzel spricceli, hogy fényes legyen.

— Számolta-e hány kenyéret küldött már a kemencébe és az éjszakán?

— Erre itt nincs idő. Az viszont biztos, hogy a kollégámmal — mutat át a másik kemencébe — reggelig 4200 darabot kell kisütnünk.

A másik pék Jánki László:

— A vállalatnál 1961-ben tanultam ki a pékmesterséget. Nagyon szeretem a szakmám. Engem nem zavar az éjszakai műszak, ha kezdek álmosodni, megiszom egy kávét. Az a lényeg, hogy az ember megaludja a nyolc óráját!

— A számban érzem még a csodás ropogós sós kiflik ízét. Ezeket a mostani kifliket már törni sem lehet, csak szakítani, a sórol nem is beszélve. Mi ennek az oka?

— Látja ezt a rácsot? — kérdezi, aztán mesélni kezd. — Erre kellene rakni a kiflit, és utána sózni. A só viszont szétmarna az apró rácsos szállítószalagot. Hát ezért nem csinálják. De nézze meg ezt a kenyéret. Messébe illik. Lát ilyet a boltban?

Hát, igen. Most láttam először, hogy milyen is a kenyér, amikor kiszül, mert eddig csak azt tudtam, hogy milyen, amikor megveszem. A szállítás során mondhatom, lényegesen veszít kenyérgyári alakjából...

Figura Béláné és Daka Mária a két „táblás”. A két-kilós kenyérmasszát kézzel formálják, és rakják kosarakba. Nehéz munkát végeznek. Daka Mária csuklóján szorítókötés, Figura Béláné a felső karját fájlalja.

— Jó, hogy éjjel után is van a rádióban adás, mert zenét hallgathatunk, s ezzel jobban telik az idő — mondják, miközben a két-kilós kenyérmassza szünet nélkül potyog az asztalukra.

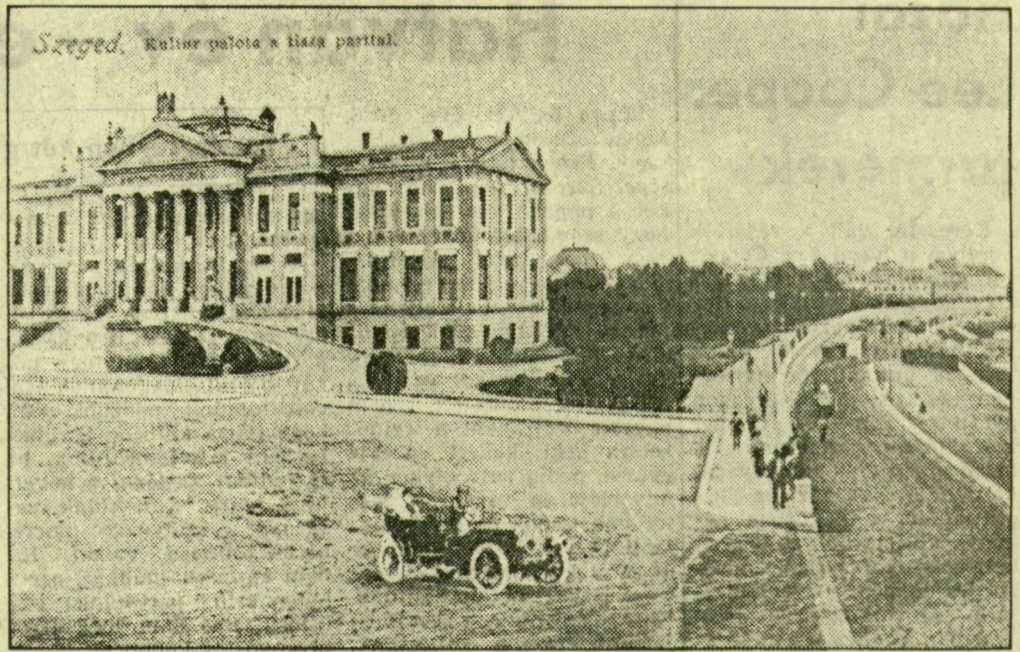
Kiss István dagasztó. Egy pillanatra sem áll meg. Hat ember keze alá dolgozik. Egymás után löki a keresek üstöket a két feladó elé.

— A fáradtságot csak munkával lehet elűtni — jegyzi meg, majd hozzátesszi: — az én módszerem az, hogy egy pillanatra sem szabad megállni. Otthon jól bevacsorázok, aztán csak reggel eszem ismét, amikor hazaérek a feleségemhez és a két kislányomhoz. Elégedett vagyok a fizetésemmel, csak azt nem értem, hogy amikor automata mosógépet vásároltam 7200 jött ki, amikor egy hét múlva az óvodának kellett a kereseti igazolás, azon már 7900 forint szerepelt — mondja, miközben élesztőt morzsol a dagasztásra váró üstbe.

Két óra elmúlt. Többségük már várja a reggelt. A szemek alá vastag, sötét karikákat rajzol a neonfény, és a gépek éjszakai tempója. Az éjszakaiakba műszak végeztével mindig több indulat szorul, mint a délelőttiökbe. Van, hogy nyugósen érkeznek haza, ráadásul az asszonyokat otthon is munka várja. Amikor pedig pihenésre kerül a sor — bármennyire is tagadják —, szinte bezuhannak az ágyba. S ez így megy öt napon keresztül. Amíg éjszakaiak...

Az autók 3 óra után indultak el az illatos kenyerekkel...

Bagaméry László

Múzeumkozmetika — három ütemben

A Kulturpalota 1896-os avató ünnepségén részt vett Ferenc József császár is, aki elől a még el nem készült részeket (építőipar, óóó!) dekoratív függönyökkel takarták el. Az épületben kapott helyet Somogyi Károly esztergomi kanonok Szegednek ajándékozott 43 ezer kötetes könyvtára, valamint a városi múzeum gyűjteményei. Erdékesség, hogy annak idején minden múzeumi tárgy ki volt állítva. Néhány jellemző adat a múzeum múltjából: 1900-ban a könyvtár 6 termében 56 ezer 711 kötetet soroltak a polcokon. A városi múzeum emléktára 7 ezer 42 tárgyat, régiség- és kőtára 680 tárgyat, képzőművészeti gyűjteménye 45 olajképet, két akvarellt, természetrajzi gyűjteménye 87 madarat, 1550 madártojást, 5 ezer 137 csigát és kagylót, 8 ezer 996 lepkét és 4 ezer 205 növényt lajstromozott. A múzeumot hetente háromszor, vasár- és ünnepnapokon, valamint piacokkor délelőtt 10 és délután 1 óra között látogathatták. Az első évben 12 ezren keresték fel a Kulturpalotát, 1909-ben már 26 ezren, 1919-ben 99

Szeged egyik legreprezentatívabb épülete a Tisza-parton álló Közművelődési Palota. A nagy árvíz utáni óriási városrekonstrukció kiemelkedő középületét 1896-ban Steinhardt és Lang bécsi építészek terveje szerint, eklektikus-klasszicista stílusban építették. Mint a fenti, a század elején készített képeslapon látható, a két szárnya a mainál rövidebb volt, az épületet az 50-es évek elején bővítették. 1950-ig közös irányítás alatt működött itt a Somogyi Könyvtár és a városi múzeum. A könyvtár tavalyi kiköltözésével új perspektívák nyitnak a Móra Ferenc nevével viselő múzeum előtt.

ezren voltak a múzeum vendégei (valószínű, ebbe a könyvtárlátogatók is beleszámítanak).

S most néhány friss adat a bővülés, a gazdagodás érzékelésére. A Móra Ferenc Múzeum régészeti gyűjteménye ma 200 ezer darabból,

néprajzi gyűjteménye 15 ezer darabból, természetudományi kollektívája 100 ezer darabból áll. Öríznek 7 ezer képzőművészeti, 1100 iparművészeti alkotást, 5 ezer 500 irodalomtörténeti, mintegy 20 ezer munkásmozgalmi és helytörténeti dokumentumot, és 54 ezer 500-at számlál a numizmatikai gyűjtemény. A látogatók száma csak itt, a Móra Ferenc Múzeumban, 200 és 300 ezer között mozog.

Az épület történetéhez tartozik, hogy amikor az 50-es évek elején meghosszabbították a két oldalszárnyat, úgy tervezték, hogy a Stefánia felé még bővítik az épületet (ezért nem kerültek ablakok az új részek hátsó oldalára), s így kialakul majd a Közművelődési Palota végleges, U alakú formája. De e terv megvalósítására a hatvanas években sem volt elég pénz. Most, hogy a Somogyi Könyvtár Dóm téri új üvegpalotájába költözött, felszabadult mintegy 1100 négyzetméteres terület. Papp János gazdasági igazgató elem teszi a felújítás terveit, amelyeket a Csomóterv munkatársa, Rohács László készített. Elmondta, hogy a könyvtár nagytermének vas födémartói a mintegy 600 tonna könyv alatt igencsak meghajoltak, ám a kiköltözés után szerencsére kiegyenesedtek.

A felmérés során viszont kiderült, hogy a padlás faszervezetű födeme is csak rossz állapotban van. Már az első elképzelések úgy készültek, hogy jelentős szerkezeti változásra nem kerül sor. A múzeum új részeinek 60-65 százaléka kiállítóterem lesz (két nagyobb és 3 kisebb helyiség), a többi könyvtár, klub, raktár, laboratórium, kutatószoba. A felújítást három ütemben bonyolítják le. Először a Tisza-parti oldal renoválják, majd a Belváros felé eső szárnyak következnek, végül a külső burkolat, feljáró, szoborkollektívó szépül meg. Amíg az egyes részekben folyik a munka, a másik szárny üzemel, ezeket a szűkebb körülményeket már a kiállítási tervek készítésekor figyelembe vették.

A felújításhoz szükséges anyagok rendelkezésre állnak, a közeljövőben tartják a kivitelezési pályázók versenytárgyalását, a nyár elején pedig kezdődhet a munka, a befejezés várható ideje 1990. S akkor a felújított múzeum földszintjén raktárak és restaurátóműhelyek lesznek, első emeletén a díszterem, állandó és időszakos kiállítások, második szintjén szintén a múzeum gyűjteményeit bemutató tárlatok, valamint kiszolgálóhelyiségek. A korszerűsítés nyomán a kiállítási tér jelentősen növekszik, a raktározási gondok csökkennek, a munkafeltételek javulnak. S még egy megnyugtató ígért: a mintegy négy évig tartó munka során az épület homlokzata szinte el sem árulja, hogy bent kőművesek, szerelők dolgoznak. Csak az épület mögött zárnak le egy kisebb felvonulási területet.

Tandi Lajos

Fábián, Sebestyén

Kérem az olvasót, ha túljutott a fenti címen, ne lepődjön meg, s ne gyanakodjon helyesírás hibára. Vegye elő inkább asztali- (falli- vagy zseb-) naptárát, s nézze meg a mai dátumot. 1986. január 20. Fábián és Sebestyén névnapja. Na, ugye már érhető a cím? Vagy mégsem? Önök egybeolvasták a két nevet? És nem e két néven nevezett férfismerőseik jutottak eszükbe, hanem az egybefolyt helységnev, amelyet még karácsony előtt oly gyakran emlegetett a magyar sajtó? S amelyet együtt írtunk le egy fura szóval, a „gőzkitöréssel”? Nos, igen. Fábiánsebestyénről ma nem annyira a kettős névnap jut az olvasó eszébe, mint inkább az a kérdés, ugyan, mi lehet most ott, a fábiáni határban, ahol egy hónapnál is több ideje teszi próbára az ember erejét és türelmét a természet...

Talán föltűnt, talán nem, a tény ettől még tény: egy ideje — s ezt már hetekkel kell mérni — nincs tudósítás lapunkban a fábiánsebestyéni gőzkitörésről. Nem mintha ott sorsára volna hagyva a kút, nem azért, mert belefáradtunk az oda-vissza kétszer 72 kilométeres útba... Azok kérésére hallgatott el szavunk, akik azon munkálkodnak, hogy elhallgasson a kút. Nehéz időket élnek át most ők, veszélyes perceket, órákat, heteket. Szavakkal, képekkel nehezen visszaadható, veszélyes időszakot. De vállalták — tesszik a dolgukat. Csak éppen reflektorfény nélkül szeretnének. Csak éppen úgy gondolják, hogy láikus ésszel meg nem érhető, miért a fokozott óvatosság. Csak éppen nem szeretnének cirkuszi légtornásznak látszani, akit dobszó csinnadrattája kísér a nagy ugrás közben.

Voltak erről vitáink. Nem egykönnyen nyugodtunk bele, hogy a természetes olvasói és újságírói érdeklődést ezentúl — s reméljük, csak átmenetileg — nem elégíthetjük ki. Lett volna rá tán alkalmunk is — kevésbé megértő rádiós és napilapos kollégáink módjára —, hogy odasettenkedjünk a kitérés közelébe, s átéljük, aztán tolmácsoljuk a védekezés fontos pillanatait. Nem tettük. S bár hallgatásunk éppenséggel nem szívünk szerint való, nem tesszük ezután sem. Ugy véljük, illik tisztelgetni tartani a burkolt kérést: amíg érdemi előrelépésről nem számolhatnak be, nincs mit mondaniuk a kitérésvédelem irányítóinak.

Mindazonáltal nem mondtunk le arról, hogy a közvéleményben is megfogalmazódott kérdésekre választ kapjunk. Hogy megtudhassuk, mi lesz a fábiáni kutatófúrás sorsa, s hogy az elmúlt évi öntözési eredményei alapján díjat kiérdemelt fábiánsebestyéni térszögöldjeit mennyire járosította a lecsapódott sós víz... Hogy egyszer majd visszakérdezhessük a kitérésvédelmi brigádok tagjait, hány évet öregedtek december közepe óta... Azaz, álszenteskedés nélkül, úgy, ahogy ezt egy némety lap társunk már kiérdemelte, nekünk is megadasson az eseményekkel egyidejű, őszinte tájékoztatás lehetősége. S addig?

Szerencsét Fábiánnak, Sebestyénnek!

Pálffy Katalin

